

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ยึดหลักการที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระในการปกครองประเทศ เป็นระบอบการปกครองที่ยกย่องคุณค่าและเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์ (ฉวีวรรณ กฤษสินชัย, 2529) สำหรับกระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ได้มีหลักการที่ระบุว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เป็นการปกครองที่ยึดหลักของเหตุผล รวมทั้งหลักเสรีภาพ ความเสมอภาค และการใช้เสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครองประเทศ (จรรยา สุภาพ, 2523) ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็น การปกครองแบบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน นานถึงกึ่งศตวรรษแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นที่ยอมรับว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยนั้น ไม่ได้ดำเนินไปตามหลักการอันสูงส่งของประชาธิปไตยเลย (เรื่องศักดิ์ จริตเอก, 2529) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะประเทศไทยได้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาด้วยการยึดอำนาจโดยกลุ่มบุคคลคณะหนึ่ง ซึ่งในขณะนั้นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนยังต้องการศึกษา และขาดความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้เองจึงมีผลทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศต้องประสบกับสภาพล้มลุกคลุกคลานตลอดมา (สมนึก เพชรพร้อม, 2527) นอกจากนี้ยังมีเสียงกล่าวว่าเป็นเพราะนักการเมืองทะเลาะกันแย่งอำนาจหรือตำแหน่งทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ ผู้มีอำนาจในบ้านเมืองยังไม่จริงจังและจริงจังกับการเมือง เวลาเกิดวิกฤตทางการเมืองบางประการแทนที่จะปล่อยให้แก่ไปตามระบอบรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวและพัฒนาไปตามกาลสมัย กลับยกกำลังมายึดอำนาจโดยพลการ ประชาธิปไตยจึงลุ่ม ๆ ดอน ๆ ต้องตั้งต้นกันใหม่อยู่เสมอ (เสรี ราษฎร์, 2529)

ประเทศไทยจึงต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการนำเอาระบบประชาธิปไตยมาใช้เช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสาชิตพันธ์ สุคติพันธ์, 2526)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่เป็นอุปสรรค หรือปัญหาในการพัฒนาการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว อาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบที่เป็นอุปสรรคหรือปัญหา เกี่ยวกับคุณภาพของประชาชนพลเมืองในเรื่องความรู้ความเข้าใจในระบอบการเมืองการปกครอง และพฤติกรรมหรือการแสดงออกเมื่อมีส่วนร่วมในทางการเมืองของระบบการเมืองการปกครองนั้น เป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะเป็นพื้นฐานของการที่จะสามารถใช้กลไกของระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในการพัฒนาประเทศ สำหรับประเทศไทยปรากฏว่าองค์ประกอบเกี่ยวกับคุณภาพของประชาชนพลเมืองยังมีปัญหาอยู่มาก ขาดคุณภาพที่จะสนับสนุนการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือไม่มีพลังเพียงพอที่จะควบคุมหรือผลักดันในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลให้เป็นไปในทิศทางที่มั่นคง จึงได้เกิดการปฏิวัติ รัฐประหาร การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และการยกเลิกรัฐธรรมนูญอยู่หลายครั้ง หลายคราว (บังอร หงสะพัก, 2530)

บรรดากิจกรรมการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนที่ถือว่าสำคัญมาก คือ การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร โดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้บริหารท้องถิ่น จุดมุ่งหมายที่สำคัญก็เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกผู้บริหารตามความสมัครใจ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ก็ปรากฏว่ามีผู้สนใจและไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกันในปริมาณสัดส่วนต่อประชากรผู้มีสิทธิทั้งหมดรวมแล้วอยู่ในระดับน้อย ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ (สยามอลามาเนค, 2531-2532) ในการเลือกตั้งทุกครั้งมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งน้อย และข้อครหาเรื่องการซื้อเสียง การที่ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อย เพราะยังไม่เข้าใจในความสำคัญของการเลือกตั้งและสิทธิในการเลือกตั้ง (กระมล ทองธรรมชาติ, 2514)

การที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Socialization) จำเป็นจะต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก ๆ จนจบมหาวิทยาลัย สำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อจากการศึกษาภาคบังคับหรือต่อถึงมหาวิทยาลัย ก็จะต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวให้ต่อเนื่องกันในลักษณะการศึกษานอกระบบ (Non-Formal Education) และการศึกษาไม่มีระบบ (Informal Education) ให้กว้างขวาง (ปรีชา ตงมณี, 2529) การศึกษานับว่ามีบทบาทในการเสริมสร้าง

ค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตยในระดับบุคคล และมีผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นไปของ
 การเมืองระดับชาติหรือระดับต่าง ๆ รัฐบาลไทยได้วางเป้าหมายของการพัฒนาการเมืองและ
 การปกครอง เพื่อเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขโดยตลอด
 ทากำนโบายทางการศึกษาตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมาวิเคราะห์จะพบว่าความสัมพันธ์
 ทางการเมืองและการศึกษามีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยร่วมกันมาจนถึงปัจจุบัน
 ดังนโยบายพัฒนาการศึกษาที่รัฐได้กำหนดขึ้นในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520
 มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน คงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้
 และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์
 เป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520) นอกจากนโยบายการจัด
 การศึกษาในแผนการศึกษาชาติดังกล่าวแล้ว รัฐยังได้มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม
 และพัฒนาเยาวชนแห่งชาติขึ้น เมื่อพุทธศักราช 2520 โดยมุ่งหวังที่จะปลูกฝังเยาวชนให้มีความรักชาติ
 และยึดมั่นในคุณค่าของชีวิต และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 จากแนวนโยบายของรัฐที่จะให้การศึกษ่าเป็นกระบวนการในการพัฒนาค่านิยมและบุคลิกภาพ
 ประชาธิปไตย โดยที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม มีบทบาทในการพัฒนาสังคม เป็นสถาบัน
 ถ่ายทอดการเรียนรู้และวัฒนธรรมทางการเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น การเสริมสร้าง
 ค่านิยมและบุคลิกภาพของประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียน นอกจากจะเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติ
 ทุก ๆ ระดับการศึกษาแล้ว โรงเรียนประถมศึกษาอันนับว่าเป็นสถาบันพื้นฐานแห่งแรกที่มีความสำคัญ
 ต่อการปลูกฝังวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอีกด้วย เพราะปัจจุบันมีนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็น
 จำนวนมากกระจายอยู่ตามโรงเรียนในทุกพื้นที่ทั่วประเทศกว่าสามหมื่นโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้จนตนเองสามารถมีวิถีชีวิตแบบ
 ประชาธิปไตยและมีทักษะในการทำงานตามกระบวนการประชาธิปไตยแล้ว นักเรียนก็นำความ
 เป็นประชาธิปไตยเผยแพร่ไปยังคนใกล้ชิด ตั้งแต่พี่น้อง พ่อแม่ จนกระทั่งญาติสนิท ถ้านักเรียนทุกคน
 ปฏิบัติเช่นเดียวกัน พฤติกรรมของประชาธิปไตยในชุมชนก็จะค่อย ๆ เลื่อนแบบและเปลี่ยนแปลง
 ไปเอง อย่างไรก็ตามวิธีการนี้เป็นวิธีการที่ช้าเกินไป วิธีที่ดีกว่าคือให้ โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง
 ในการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนนั้น โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรม
 ต่าง ๆ ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชุมชน และหากทางสร้างเสริมความเป็น

ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

การให้การฝึกอบรม การให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเร่งด่วน ในภาวะที่ประเทศชาติกำลังประสบกับปัญหาทางการเมืองทั้งภายในประเทศ และภัยคุกคามจากภายนอกประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของประเทศร่วมกันได้นำความรู้ และหลักการของกติกาการปกครองแบบประชาธิปไตยไปใช้ในการดำรงชีวิตอันเป็นการสร้าง ค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองในแนวทางที่ถูกต้องขึ้นในสังคมไทย

การพัฒนาประเทศชาติให้เกิดความมั่นคงเป็นปึกแผ่นภายในประเทศนั้นจำเป็นต้องเร่งด่วนที่จะต้องมีการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะมวลชนพื้นฐานที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งอาศัยอยู่ในชนบท แม้ว่าจะมีหน่วยงานทางราชการหลายหน่วยงาน ต่างก็ปฏิบัติภารกิจดังกล่าวอยู่บ้างแล้ว แต่ก็ยังเป็นไปในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างทำ ขาดการประสานงานและการปฏิบัติตลอดจนการกำหนดรูปแบบ และแนวทางที่จะให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ผลที่ตามมาคือ การไม่ประสบผลสำเร็จตาม เป้าหมาย ประสิทธิภาพ และคุณภาพของงานตกต่ำ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ล้มเป็ดือง ทรพีพยากร และประชาชนขาดศรัทธาค่อทางราชการ ในที่สุดก็จะเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย (ไชยสิทธิ์ ดันตสกุล, 2529)

โครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยในหมู่บ้าน (พปม.) เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นตาม นโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนา ด้านการเมืองด้านการบริหารที่มุ่งส่งเสริมการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและต้องการดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความ บริสุทธ์ยุติธรรม โดยกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการปกครองจัดทำโครงการขึ้น เพื่อฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในหมู่บ้านทั่วประเทศ ในการเผยแพร่สร้าง ความ เข้าใจให้ประชาชนเข้าใจหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยไม่เห็นแก่อำมีสินจ้างเพื่อจัดการซื้อเสียงในการเลือกตั้ง ทุกระดับ ตลอดจนรู้จักนำหลักการประชาธิปไตยไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ชุดปฏิบัติการระดับหมู่บ้านตามโครงการ ผปม. หรือ "4 อาสาพัฒนาประชาธิปไตย"
มีพื้นที่ปฏิบัติการจำนวน 63,343 หมู่บ้าน จำนวนผู้ปฏิบัติการระดับหมู่บ้านทั้งสิ้น

260,424 คน และประกอบด้วย

1. ทหารหรือตำรวจ อาจเป็นทหารพราน สมาชิกอาสารักษาดินแดน ทหารกองหนุน เพื่อความมั่นคงของชาติ (กพช.) หรือตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)
2. ครูประถมศึกษาในหมู่บ้าน
3. ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (พสส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ซึ่งผ่านการอบรมจากกระทรวงสาธารณสุข
4. ผู้นำตามธรรมชาติที่นายอำเภอแต่งตั้ง

ครูประถมศึกษาเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากกรมการปกครองให้เป็นหนึ่งในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับกระบวนการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพราะครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนา "คน" และ "กำลังคน" ที่จะไปพัฒนาประเทศ สังคมไทยถือว่าครูเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย เพราะครูเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย และบทบาทสำคัญในกระบวนการกล่อมเกลาคณะลักษณะประชาธิปไตย ครูเป็นตัวแบบหรือผู้มีคุณธรรม เชี่ยวชาญและเป็นแหล่งความรู้ที่ช่วยส่งเสริมการสร้างสรรค์สังคมทางการเมือง (สาธ ภาณุรัตน์, 2512) ครูในสังคมจึงมีความสำคัญมากโดยเฉพาะครูประถมศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่สัมผัสอยู่กับชาวบ้านอย่างใกล้ชิดกระจายอยู่ทุกพื้นที่ในหมู่บ้านทั่วประเทศ ครูประถมศึกษาจึงเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา ความรู้และบทบาทของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน การนำความรู้ที่ได้จากการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา บทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และบทบาทของครูประถมศึกษาในการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้

เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูล และแนวทางแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงนโยบาย การพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มีประสิทธิภาพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน ประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับ หมู่บ้าน ภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้ในการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านไปใช้ในการ จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคเหนือ
3. เพื่อศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษา ภาคเหนือ
4. เพื่อศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาในการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เนื้อหาความรู้และ บทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคเหนือ โดยมี ขอบเขตของการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคเหนือ มี 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ระบบ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านวิธีการเผยแพร่ ประชาธิปไตย

2. การศึกษาการนำความรู้ที่ได้จากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระดับหมู่บ้านไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาความรู้ที่นำไปส่งเสริมประชาสัมพันธ์ 2 ด้านคือ ความรู้ด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย และความรู้ด้านวิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

3. การศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์แก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาโดยศึกษาบทบาท 3 ด้าน คือ บทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์และบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน

4. การศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระดับหมู่บ้าน โดยมีบทบาทที่ศึกษา 3 ด้าน คือ บทบาทในการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน บทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย และบทบาทในการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย

5. ตัวอย่างประชากรที่จะศึกษา ได้แก่ ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระดับหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ร่วมชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระดับหมู่บ้าน ภาคเหนือ กลุ่มละ 50 คน ในจังหวัดนครสวรรค์และลำปาง จังหวัดละ 25 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการวิจัยนี้ ได้ทำการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของครูประถมศึกษา การทดสอบต่างเวลาและสถานที่กันไม่ถือว่ามีผลต่อคะแนนที่ได้ เนื่องจากครูได้ทำแบบทดสอบอย่างเต็มความสามารถและตั้งใจทำแบบทดสอบภายในเวลาที่กำหนดไว้

2. คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาในการวิจัยนี้ ถือเป็นคำตอบที่ปรากฏในสภาพที่เป็นจริงและเชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หมายถึง การบอก การชี้แจง การให้คำปรึกษา และ แนะนำความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ตามโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน

ความรู้เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หมายถึง ความรู้และความเข้าใจ ของครูประถมศึกษาในด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ระบบการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตย วิถีชีวิตประชาธิปไตย และด้านวิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

เนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับระบบ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ความหมายและหลักการประชาธิปไตย การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิทธิเสรีภาพของประชาชนและหลักมนุษยสัมพันธ์ในการเผยแพร่ ประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรับฟัง ความคิดของผู้อื่น การใช้เหตุผลในการตัดสินใจและยอมรับเสียงข้างมาก ความมีระเบียบวินัย และการเคารพกฎหมาย การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว การแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งโดยใช้เหตุผลในการประนีประนอม

วิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หมายถึง การดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตาม ขั้นตอนในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ขึ้นเตรียมการ ขึ้นดำเนินการ และขึ้นประเมินผล การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

การนำความรู้ที่ได้รับจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปใช้ หมายถึง การนำความรู้ และความเข้าใจของครูประถมศึกษาในด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ ระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตย และในด้านวิธีการเผยแพร่ ประชาธิปไตยไปใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา

บทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การกระทำและ การมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ให้แก่นักเรียนประถมศึกษาทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตย และการเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการส่งเสริม
ประชาธิปไตย การให้คำแนะนำช่วยเหลือในการใช้กระบวนการกลุ่ม และการใช้วิธีการสอนเพื่อ
ส่งเสริมประชาธิปไตยในห้องเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้
ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย โดยการให้คำแนะนำ ปรึกษาส่งเสริมสนับสนุน
และจัดให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ

การเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึง การให้เกียรติ
และยกย่องผู้อื่น ความตั้งใจในการทำงาน ความเป็นคนมีเหตุผล การเสียสละเพื่อประโยชน์
ส่วนรวม ความมีระเบียบวินัย และความยุติธรรมต่อเพื่อนครูและนักเรียน

บทบาทของครูประถมศึกษาในการเผยแพร่ประชาธิปไตย หมายถึง การกระทำและ
การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน การให้
ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยแก่ประชาชน
ระดับหมู่บ้าน

การสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หมายถึง การพบปะพูดคุย
การให้คำปรึกษาและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับประชาชน

การให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การให้ความรู้
เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำจดหมาย
ข่าว การชี้แจงตามหอกระจายข่าว การจัดนิทรรศการ การจัดทำโปสเตอร์ การจัดอบรม
การประชุมชี้แจง การชักชวนให้ประชาชนเผยแพร่ในลักษณะพูดปากต่อปาก

การส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยแก่ประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนมีโอกาส
รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตัดสินใจร่วมกันโดยใช้เสียงข้างมาก เคารพในสิทธิเสรีภาพ
ของตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ร่วมกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่
ของสังคม และใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ปัญหา

โครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน หมายถึง โครงการที่กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำขึ้นและได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม

เผยแพร่ความรู้และสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขให้แก่ประชาชน

ครูประถมศึกษา หมายถึง ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคเหนือ

ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีครูประถมศึกษาเผยแพร่ประชาธิปไตยในหมู่บ้าน ภาคเหนือ

ผู้ร่วมชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตย หมายถึง ทหารหรือตำรวจ หรืออาสาสมัคร หรือผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.) หรือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือผู้นำตามธรรมชาติที่นายอำเภอแต่งตั้ง ที่ร่วมเผยแพร่ประชาธิปไตยกับครูประถมศึกษา ภาคเหนือ

ภาคเหนือ หมายถึง จังหวัดต่าง ๆ 16 จังหวัด แต่ได้ลุ่มตัวอย่างประชากร 2 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ และลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตย จากหนังสือ วารสาร เอกสารโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน การสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กองการเลือกตั้ง และเจ้าหน้าที่สำนักงานโยธาและแผนกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย

2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน แบบสัมภาษณ์การนำความรู้ที่ได้รับจากการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา แบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และแบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษาในการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน แล้วนำเครื่องมือการวิจัยทั้ง 4 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ฉบับละ 5 ท่าน ตรวจสอบ

ความถูกต้อง ความยากง่ายของสำนวนภาษา การครอบคลุมเนื้อหาและความสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

นำเครื่องมือทั้ง 4 ฉบับ ไปทดลองใช้ (try out) กับครูประถมศึกษา
ผู้ใหญบ้าน และผู้ร่วมชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร
กลุ่มละ 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ฉบับที่ 1 และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ
เนื้อหาและข้อความของเครื่องมือฉบับที่ 2-4 แล้วนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือ
ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

3. นำเครื่องมือในการวิจัยซึ่งเป็นแบบทดสอบไปทดสอบครูประถมศึกษา และนำ
แบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ฉบับ ไปสัมภาษณ์ครูประถมศึกษา ผู้ใหญบ้าน และผู้ร่วมชุดปฏิบัติการเผยแพร่
ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ที่เป็นตัวอย่างประชากร กลุ่มละ 50 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน

4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
เพื่อหาระดับความรู้และบทบาทของครูประถมศึกษาในการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน
ภาคเหนือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคคล และจัดฝึกอบรมผู้ทำหน้าที่
เผยแพร่ประชาธิปไตย สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการเผยแพร่ประชาธิปไตย
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
ประถมศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุง วิธีการเผยแพร่ประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา
ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของครูประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์
กับชุมชน

